

Raad van de
Europese Unie

Brussel, 3 juli 2019
(OR. en)

8656/19

**Interinstitutioneel dossier:
2018/0208(COD)**

**CODEC 970
JAI 416
INF 120
CADREFIN 216
FREMP 59
COPEN 174
DROIPEN 63
JUSTCIV 107
PE 209**

INFORMATIEVE NOTA

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	het Comité van permanente vertegenwoordigers/de Raad
Betreft:	Voorstel voor een VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD tot vaststelling van het programma Justitie - Resultaat van de eerste lezing door het Europees Parlement (Straatsburg, 15 tot en met 18 april 2019)

I. INLEIDING

Pavel Svoboda (PPE, CZ), namens de Commissie juridische zaken, en Claude Moraes (S&D, VK), namens de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken, hebben een amendement (78) ingediend op het verslag van Joseph Weidenholzer (S&D, AT) en Heidi Hautala (Groenen/EVA, FI) over bovengenoemd voorstel.

II. STEMMING

Bij de stemming op 17 april 2019 heeft de plenaire vergadering amendement 78 (490 stemmen voor en 120 tegen, bij 42 onthoudingen) aangenomen.

Het geamendeerde Commissievoorstel vormt het standpunt van het Parlement in eerste lezing, dat in de wetgevingsresolutie in bijlage dezes is opgenomen¹.

De niet in grijs gemarkeerde delen van de bijgaande tekst stemmen inhoudelijk (met kleine verschillen) overeen met de gemeenschappelijke lezing die op 5 maart 2019 in de laatste dialoogvergadering van de achtste parlementaire zittingsperiode (2014-2019) is bereikt. Zodra er een akkoord is over de gehele tekst, moeten de kleine verschillen worden gecorrigeerd voordat de Raad zijn standpunt vaststelt.

Over de in grijs gemarkeerde tekst bestaat nog geen akkoord in dit stadium van de inter-institutionele onderhandelingen.

¹ De wijzigingen van het Commissievoorstel zijn gemarkeerd in de wetgevingsresolutie van het Parlement. Toevoegingen aan de tekst van de Commissie zijn *vetgedrukt en gecursiveerd*. Het symbool "■" staat voor verwijderde tekst.

Programma Justitie *I**

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 17 april 2019 over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van het programma Justitie (COM(2018)0384 – C8-0235/2018 – 2018/0208(COD))

(Gewone wetgevingsprocedure: eerste lezing)

Het Europees Parlement,

- gezien het voorstel van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad (COM(2018)0384),
 - gezien artikel 294, lid 2, artikel 81, leden 1 en 2, en artikel 82, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, op grond waarvan het voorstel door de Commissie bij het Parlement is ingediend (C8-0235/2018),
 - gezien artikel 294, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,
 - gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité van 18 oktober 2018²,
 - na raadpleging van het Comité van de Regio's,
 - gezien de op 25 januari 2019 door zijn Voorzitter aan de commissievoorzitters gestuurde brief, waarin de aanpak van het Parlement met betrekking tot de sectorale programma's van het Meerjarig Financieel Kader (MFK) betreffende de periode na 2020 wordt uiteengezet,
 - gezien de op 1 april 2019 door de Raad aan de Voorzitter van het Europees Parlement gestuurde brief, waarin de gemeenschappelijke lezing wordt bevestigd waarover de medewetgevers het tijdens de onderhandelingen eens zijn geworden,
 - gezien artikel 59 van zijn Reglement,
 - gezien het gezamenlijk overleg van de Commissie juridische zaken en de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken overeenkomstig artikel 55 van het Reglement,
 - gezien het verslag van de Commissie juridische zaken en de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken en de adviezen van de Begrotingscommissie, de Commissie begrotingscontrole en de Commissie rechten van de vrouw en gendergelijkheid (A8-0068/2019),
1. stelt onderstaand standpunt in eerste lezing vast³;

² PB C 62 van 15.2.2019, blz. 178.

2. wijst op zijn resolutie van 14 maart 2018 over het volgende MFK: voorbereiding van het standpunt van het Parlement ten aanzien van het MFK voor de periode na 2020⁴; herhaalt zijn steun voor programma's op het gebied van cultuur, onderwijs, media, jeugd, sport, democratie, burgerschap en maatschappelijke organisaties, die duidelijk hun Europese meerwaarde hebben bewezen en populair zijn en blijven onder de begunstigden; herhaalt dat een sterkere en ambitieuzere Unie alleen kan worden verwezenlijkt als er meer financiële middelen voor worden vrijgemaakt; dringt daarom aan op blijvende ondersteuning voor het bestaande beleid, op verhoging van de middelen voor de vlaggenschipprogramma's van de Unie en op het verschaffen van bijkomende financiële middelen voor de bijkomende verantwoordelijkheden;
3. verzoekt de Commissie om hernieuwde voorlegging aan het Parlement indien zij haar voorstel vervangt, ingrijpend wijzigt of voornemens is het ingrijpend te wijzigen;
4. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en aan de Commissie alsmede aan de nationale parlementen.

³ Dit standpunt vervangt de amendementen die zijn aangenomen op 13 februari 2019 (Aangenomen teksten, P8_TA-PROV(2019)0097).

⁴ Aangenomen teksten, P8_TA(2018)0075.

Standpunt van het Europees Parlement in eerste lezing vastgesteld op 17 april 2019 met het oog op de vaststelling van Verordening (EU) 2019/... van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van het programma Justitie

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 81, leden 1 en 2, en artikel 82, lid 1,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité⁵,

Na raadpleging van het Comité van de Regio's,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure⁶,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) In artikel 2 van het Verdrag betreffende de Europese Unie wordt bepaald: "De waarden waarop de Unie berust, zijn eerbied voor de menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, de rechtsstaat en eerbiediging van de mensenrechten, waaronder de rechten van personen die tot minderheden behoren. Deze waarden hebben de lidstaten gemeen in een samenleving die gekenmerkt wordt door pluralisme, non-discriminatie, verdraagzaamheid, rechtvaardigheid, solidariteit en gelijkheid van vrouwen en mannen." In artikel 3 wordt voorts bepaald: "De Unie heeft als doel de vrede, haar waarden en het welzijn van haar volkeren te bevorderen" en "De Unie eerbiedigt haar rijke verscheidenheid van cultuur en

⁵ PB C 62 van 15.2.2019, blz. 178.

⁶ Standpunt van het Europees Parlement van 17 april 2019. De grijs gemarkeerde tekstdelen vormen niet het voorwerp van het in het kader van de interinstitutionele onderhandelingen bereikt akkoord.

taal en ziet toe op de instandhouding en de ontwikkeling van het Europese culturele erfgoed". Deze waarden worden bevestigd en verder uitgewerkt in de rechten, vrijheden en beginselen die zijn vastgelegd in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (hierna "het Handvest" genoemd).

- (2) Deze rechten en waarden moeten voortdurend *actief* worden *gecultiveerd, beschermd*, bevorderd en gehandhaafd *en* onder de burgers en volkeren worden verspreid, **en** kernwaarden zijn van *het* Europese *project, aangezien een verslechtering van de bescherming van deze rechten en waarden in de lidstaten schadelijke gevolgen kan hebben voor de Unie in haar geheel*. Met dat doel voor ogen dient binnen de EU-begroting een nieuw Fonds voor justitie, rechten en waarden te worden ingesteld, waarvan het programma *Burgers, gelijkheid*, rechten en waarden en het programma Justitie deel uitmaken. Nu de Europese samenlevingen worden geconfronteerd met extremisme, radicalisering en verdeeldheid *en een steeds beperktere ruimte voor het onafhankelijk maatschappelijk middenveld*, is het belangrijker dan ooit om justitie en rechten en de waarden van de EU, mensenrechten, respect voor de menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid en de rechtsstaat te bevorderen, te versterken en te verdedigen. Dit zal vergaande, rechtstreekse gevolgen hebben voor het politieke, sociale, culturele en economische leven in de EU. *De steunverlening via het programma Justitie ten behoeve van de verdere ontwikkeling van een ruimte van recht in de Unie op basis van de rechtsstaat, de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de rechterlijke macht, wederzijdse erkenning en wederzijds vertrouwen, toegang tot de rechter en grensoverschrijdende samenwerking zal in het kader* van het nieuwe fonds *worden gehandhaafd*. In het programma *Burgers, Gelijkheid*, rechten en waarden worden het bij Verordening (EU) nr. 1381/2013 van het Europees Parlement en de Raad⁷ vastgestelde programma Rechten, gelijkheid en burgerschap **en** voor de periode 2014–2020 en het bij Verordening (EU) nr. 390/2014 **en** van de Raad⁸ vastgestelde programma Europa voor de burger (hierna "*voorgaande programma's*" genoemd), samengebracht.

⁷ Verordening (EU) nr. 1381/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 tot vaststelling van een programma "Rechten, gelijkheid en burgerschap" voor de periode 2014-2020, PB L 354 van 28.12.2013, blz. 62.

⁸ Verordening (EU) nr. 390/2014 van de Raad van 14 april 2014 tot vaststelling van het programma "Europa voor de burger" voor de periode 2014-2020, PB L 115 van 17.4.2014, blz. 3.

- (3) Het Fonds voor justitie, rechten en waarden en de twee onderliggende financieringsprogramma's zullen gericht zijn ■ op personen en entiteiten die ertoe bijdragen dat onze gemeenschappelijke waarden, **gelijkheid**, rechten en rijke diversiteit levendig en dynamisch blijven. Het uiteindelijke doel is om een op rechten gebaseerde, egalitaire, **open, pluriforme**, inclusieve en democratische samenleving te bevorderen en in stand te houden. Dat betekent dat een levendig **en mondig** maatschappelijk middenveld **als een van de belangrijkste belanghebbenden** en de democratische, civiele en sociale participatie van de mensen **moeten** worden aangemoedigd, en dat de rijke diversiteit van de Europese samenleving, ■ gebaseerd op onze gemeenschappelijke **waarden en** geschiedenis en ons collectief geheugen, moet worden **gecultiveerd**. Overeenkomstig artikel 11 van het ■ **Verdrag betreffende de Europese Unie zijn de instellingen van de Unie verplicht een open, transparante en regelmatige dialoog met het maatschappelijk middenveld te voeren en** de burgers en de representatieve organisaties langs passende wegen de mogelijkheid te bieden hun mening over alle onderdelen van het optreden van de Unie kenbaar te maken en daarover in het openbaar in discussie te treden.
- (4) Het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) voorziet in de totstandbrenging van een ruimte van vrijheid, veiligheid en recht, waarin de grondrechten en de verschillende rechtsstelsels en -tradities van de lidstaten worden geëerbiedigd. **Eerbiediging en bevordering van de rechtsstaat, de grondrechten en de democratie in de Unie zijn voorwaarden voor de handhaving van alle rechten en plichten die in de Verdragen zijn vastgelegd en voor het opbouwen van het vertrouwen van de bevolking in de Unie. De manier waarop de rechtsstaat in de lidstaten ten uitvoer wordt gelegd, is essentieel voor de waarborging van het wederzijds vertrouwen tussen de lidstaten en tussen hun rechtsstelsels.** Daartoe kan de Unie maatregelen vaststellen om de justitiële samenwerking in burgerlijke en strafzaken te ontwikkelen. Eerbiediging van de grondrechten en van gemeenschappelijke beginselen en waarden, zoals non-discriminatie **en gelijke behandeling met betrekking tot de in artikel 21 van het Handvest genoemde gronden, solidariteit**, daadwerkelijke toegang tot de rechter voor iedereen, de rechtsstaat, **democratie** en een goed functionerend onafhankelijk rechtsstelsel, moeten bij de verdere ontwikkeling van een Europese rechtsruimte **op alle niveaus** worden gewaarborgd **en bevorderd**.
- (5) Financiering moet een van de belangrijke instrumenten voor de succesvolle uitvoering van de ambitieuze doelstellingen van de Verdragen blijven. Deze moeten onder meer worden

verwezenlijkt door het opzetten van een flexibel en doeltreffend programma Justitie dat de planning en tenuitvoerlegging van die doelstellingen moet ondersteunen. ***Het programma moet op een gebruiksvriendelijke manier ten uitvoer worden gelegd (d.w.z. met een gebruiksvriendelijke procedure voor aanvragen en verslaglegging) en moet streven naar een evenwichtige geografische dekking. Bijzondere aandacht moet worden besteed aan de toegankelijkheid van het programma voor alle soorten begunstigden.***

- (6) Met het oog op de geleidelijke totstandbrenging van een ruimte van vrijheid, veiligheid en recht ***voor iedereen*** moet de Unie maatregelen nemen in verband met justitiële samenwerking in burgerlijke en strafzaken die is gebaseerd op het beginsel van de wederzijdse erkenning van rechterlijke uitspraken en beslissingen, dat sinds de Europese Raad van Tampere op 15 en 16 oktober 1999 een hoeksteen is van de justitiële samenwerking in de Unie. Wederzijdse erkenning vereist een hoge mate van wederzijds vertrouwen tussen de lidstaten. Op verscheidene gebieden werden maatregelen genomen voor de onderlinge aanpassing van de wetgeving van de lidstaten ter bevordering van de wederzijdse erkenning en het wederzijds vertrouwen. Een goed functionerende rechtsruimte – waarin de obstakels voor grensoverschrijdende gerechtelijke procedures en voor de toegang tot de rechter in grensoverschrijdende situaties zijn weggenomen – is ook van essentieel belang om voor economische groei ***en verdere integratie*** te zorgen. ***Een goed functionerende Europese rechtsruimte en doeltreffende, onafhankelijke en kwalitatief hoogwaardige nationale rechtsstelsels, evenals een groter wederzijds vertrouwen, zijn tegelijkertijd noodzakelijk voor een bloeiende interne markt en voor de verdediging van de gemeenschappelijke waarden van de Unie.***

- (6 bis) Toegang tot de rechter moet in het bijzonder de toegang omvatten tot gerechtelijke instanties, tot alternatieve methoden voor geschillenbeslechting en tot ambtenaren die wettelijk verplicht zijn om partijen onafhankelijk en onpartijdig juridisch advies te verstrekken.***

- (7) ***De volledige eerbiediging en bevordering*** van de rechtsstaat is van essentieel belang voor een hoge mate van wederzijds vertrouwen op het gebied van justitie en binnenlandse zaken, met name voor doeltreffende justitiële samenwerking in burgerlijke en handelszaken, die op wederzijdse erkenning is gebaseerd. De rechtsstaat is een van de gemeenschappelijke waarden die zijn neergelegd in artikel 2 VEU en het beginsel van daadwerkelijke rechtsbescherming, dat wordt gewaarborgd krachtens artikel 19, lid 1, VEU en artikel 47

van het Handvest van de grondrechten, is een concrete uitdrukking van de rechtsstaat. Het bevorderen van de rechtsstaat door ondersteuning van de inspanningen om de onafhankelijkheid, *transparantie, aflegging van rekenschap*, kwaliteit en efficiëntie van nationale rechtsstelsels te verbeteren, zorgt voor meer wederzijds vertrouwen, dat onontbeerlijk is voor de justitiële samenwerking in burgerlijke en strafzaken.

Onafhankelijkheid van de rechters en onpartijdigheid behoren tot de kern van het recht op een eerlijk proces en zijn cruciaal voor de bescherming van de Europese waarden.

Voorts komen efficiënte rechtsstelsels met redelijke termijnen voor procedures de rechtszekerheid van alle betrokken partijen ten goede.

- (8) Overeenkomstig artikel 81, lid 2, onder h) en artikel 82, lid 1, onder c) van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie dient de Unie de opleiding van magistraten en justitieel personeel te ondersteunen als instrument ter bevordering van de justitiële samenwerking in burgerlijke zaken en in strafzaken, die berust op het beginsel van de wederzijdse erkenning van rechterlijke uitspraken en beslissingen. De opleiding van justitiële beroepsbeoefenaars is een belangrijk instrument om een gemeenschappelijke visie te ontwikkelen over de beste manier om de rechtsstaat ***en de grondrechten ten uitvoer te leggen en*** te handhaven. Zij draagt bij tot de totstandkoming van de Europese rechtsruimte door te voorzien in een gemeenschappelijke justitiële cultuur onder justitiële beroepsbeoefenaars van de lidstaten. Het is van essentieel belang te zorgen voor de ***niet-discriminerende***, correcte en coherente toepassing van het recht van de Unie en voor het wederzijdse vertrouwen ***en begrip*** tussen justitiële beroepsbeoefenaars in grensoverschrijdende procedures. De door het programma ondersteunde opleidingsactiviteiten moeten gebaseerd zijn op degelijke beoordelingen van opleidingsbehoeften, gebruik maken van geavanceerde methoden, grensoverschrijdende evenementen voor justitiële beroepsbeoefenaars uit verschillende lidstaten omvatten, alsmede elementen van actief leren en netwerking, en duurzaam zijn. ***Dergelijke opleidingsactiviteiten moeten juridische terminologie, burgerlijk recht en strafrecht, grondrechten en wederzijdse erkenning en procedurele waarborgen omvatten. De activiteiten moeten opleidingen voor rechters, advocaten en aanklagers omvatten over de uitdagingen en belemmeringen die mensen ondervinden wanneer zij dikwijls gediscrimineerd worden of zich in een kwetsbare situatie bevinden, zoals vrouwen, kinderen, minderheden, LGBTQI's, personen met een handicap, slachtoffers van gendergerelateerd geweld, huiselijk geweld of geweld binnen intieme relaties, en van andere vormen van persoonlijk geweld. De organisaties die deze personen***

vertegenwoordigen of ondersteunen en, indien mogelijk, deze personen zelf, moeten rechtstreeks bij de organisatie van deze opleidingen worden betrokken. Aangezien vrouwelijke rechters ondervertegenwoordigd zijn in topfuncties, moeten vrouwelijke rechters en leden van het openbaar ministerie, alsook vrouwen in andere juridische beroepen, aangespoord worden om aan de opleidingsactiviteiten deel te nemen.

(8 bis) In deze verordening moet de term "magistraten en justitieel personeel" ruim worden uitgelegd, zodat rechters, leden van het openbaar ministerie en gerechtsmedewerkers eronder vallen, alsmede alle andere beroepsbeoefenaars op justitieel gebied die anderszins betrokken zijn bij de rechtsbedeling, ongeacht de nationale definiëring van hun functie, hun juridische status en hun interne organisatie, zoals advocaten, notarissen, gerechtsdeurwaarders of handhavingsambtenaren, insolventiedeskundigen, bemiddelaars, gerechtstolken en juridisch vertalers, gerechtsdeskundigen, gevangenispersoneel en reclasseringsambtenaren.

(9) Bij justitiële opleiding kunnen verschillende actoren betrokken zijn, waaronder gerechtelijke, justitiële en administratieve autoriteiten, academische instellingen, voor justitiële opleiding verantwoordelijke nationale instanties, opleidingsorganisaties en -netwerken op Europees niveau of netwerken van gerechtscoördinatoren voor Unierecht. Instanties en entiteiten die op het gebied van de opleiding van magistraten een doelstelling van algemeen Europees belang nastreven, zoals het Europees netwerk voor justitiële opleiding (EJTN), de Academie voor Europees Recht (ERA), het Europees Netwerk van Raden voor de rechtspraak (ENCJ), de Vereniging van Raden van State en Hoogste Administratieve Rechtscolleges van de Europese Unie (ACA-Europe), het netwerk van presidenten van de hooggerechtshoven van de Europese Unie (RPCSJUE) en het Europees Instituut voor bestuurskunde (EIPA) moeten hun rol blijven spelen bij de bevordering van opleidingsprogramma's met een wezenlijke Europese dimensie voor magistraten en justitieel personeel, en moeten daarom toereikende financiële steun ontvangen overeenkomstig de procedures en de criteria van de krachtens deze verordening door de Commissie vastgestelde werkprogramma's.

(10) Het programma dient het jaarlijkse werkprogramma van het EJTN, dat een essentiële rol speelt inzake justitiële opleiding, te ondersteunen. Het EJTN bevindt zich in een uitzonderlijke situatie, aangezien het het enige netwerk op EU-niveau is waarin de instanties voor justitiële opleiding van de lidstaten zijn samengebracht. Het bevindt zich in een unieke

positie om tussen alle lidstaten informatie-uitwisseling te organiseren voor nieuwe en ervaren rechters en openbare aanklagers en om de werkzaamheden van de nationale instanties voor justitiële opleiding te coördineren wat betreft de organisatie van opleidingsactiviteiten op het gebied van het recht van de Unie en de bevordering van goede praktijken op het gebied van opleiding. Het EJTN biedt ook op het niveau van de Unie opleidingen van uitstekende kwaliteit aan op een kostenefficiënte wijze. Bovendien omvat het de instanties voor justitiële opleiding van de kandidaat-lidstaten als waarnemende leden. ***Het jaarverslag van het EJTN moet informatie over de aangeboden opleidingen bevatten, die ook naar personeelscategorie is uitgesplitst.***

- (11) De maatregelen die in het kader van het programma worden genomen, moeten dienen ter ondersteuning van de versterkte wederzijdse erkenning van rechterlijke uitspraken en beslissingen ***in burgerlijke en strafzaken, van het wederzijds vertrouwen tussen de lidstaten, en*** van de noodzakelijke onderlinge aanpassing van de wetgeving om de samenwerking tussen alle bevoegde autoriteiten te vergemakkelijken, ***ook in elektronische vorm. Tevens ondersteunt het programma*** de rechterlijke bescherming van de rechten van het individu in burgerlijke en handelszaken. Het programma moet ook zorgen voor **■** een grotere convergentie in het burgerlijk recht, wat zal bijdragen tot het wegnemen van belemmeringen voor een goede en efficiënte werking van gerechtelijke en buitengerechtelijke procedures in het voordeel van alle partijen bij een geschil in burgerlijke zaken. Met het oog op de ondersteuning van de doeltreffende handhaving en praktische toepassing van het recht van de Unie inzake justitiële samenwerking in burgerlijke zaken, moet het programma ten slotte de werking ondersteunen van het Europees justitieel netwerk in burgerlijke en handelszaken, dat bij Besluit 2001/470/EG van de Raad is opgericht. ***Op het gebied van strafzaken dient het programma ter ondersteuning en uitvoering van de regels en procedures waarmee alle soorten vonnissen en rechterlijke beslissingen overal in de Unie erkend worden. Het programma moet de samenwerking vergemakkelijken en ertoe bijdragen dat obstakels die goede samenwerking en wederzijds vertrouwen in de weg staan, worden weggenomen. Ook moet het programma de toegang tot de rechter vergemakkelijken door de rechten van slachtoffers van misdrijven te ondersteunen, alsook de procedurele rechten van verdachten en beklaagden in strafprocedures.***
- (12) Overeenkomstig artikel 3, lid 3, van het VEU, artikel 24 van het Handvest en het Verdrag van de Verenigde Naties van 1989 inzake de rechten van het kind, moet het programma de bescherming van de rechten van het kind ondersteunen en de bevordering van de rechten van

het kind opnemen in de uitvoering van alle activiteiten van het programma. ***Met het oog hierop moet bijzondere aandacht worden geschonken aan maatregelen ter bescherming van de rechten van kinderen in de context van het burgerlijk recht en het strafrecht, waaronder de bescherming van kinderen die verblijven bij hun ouders in hechtenis, kinderen van gedetineerde ouders en kinderen die in strafrechtelijke procedures verdachte of beklaagde zijn.***

- (13) Het programma voor 2014-2020 heeft op leden van de rechterlijke macht en andere juridische beroepsbeoefenaars gerichte opleidingsactiviteiten over het recht van de Unie, en in het bijzonder over de werkingssfeer en de toepassing van het Handvest, mogelijk gemaakt. In zijn conclusies van 12 oktober 2017 over de toepassing van het Handvest in 2016 heeft de Raad erop gewezen dat het belangrijk is op zowel nationaal als Unieniveau het bewustzijn rond de toepassing van het Handvest te vergroten bij beleidsmakers, juristen en de rechthebbenden zelf. Om de grondrechten consistent te integreren, is het derhalve noodzakelijk om de financiële steun voor bewustmakingsactiviteiten uit te breiden tot andere overheidsinstanties dan de justitiële autoriteiten en beoefenaars van juridische beroepen.
- (14) Overeenkomstig artikel 67 VWEU dient de Unie een ruimte van vrijheid, veiligheid en recht te zijn waarin de grondrechten worden geëerbiedigd, en daarbij is ***niet-discriminerende*** toegang tot de rechter ***voor iedereen*** van cruciaal belang. Om de daadwerkelijke toegang tot de rechter te vergemakkelijken, en met het oog op de bevordering van het wederzijds vertrouwen dat onontbeerlijk is voor de goede werking van de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht, is het noodzakelijk de financiële steun uit te breiden tot activiteiten van andere autoriteiten dan rechterlijke autoriteiten ***op nationaal, regionaal en lokaal niveau*** en juridische beroepsbeoefenaars, alsook van organisaties uit het maatschappelijk middenveld, die tot deze doelstellingen bijdragen. ***Er moet met name steun worden verleend aan activiteiten die een effectieve en gelijke toegang tot de rechter gemakkelijker maken voor personen die dikwijls gediscrimineerd worden of zich in een kwetsbare situatie bevinden. Ondersteuning van op belangenbehartiging gerichte activiteiten door maatschappelijke organisaties, zoals netwerkvorming, procesvoering, campagnes, communicatie en ander optreden als waakhond, is belangrijk. In dit verband is tevens een belangrijke rol weggelegd voor beroepsbeoefenaars op justitieel gebied die werkzaam zijn bij maatschappelijke organisaties.***

- (15) Overeenkomstig de artikelen 8 en 10 VWEU moeten **de doelstellingen inzake gendermainstreaming en de bestrijding van discriminatie** worden ondersteund in alle activiteiten van het programma **de**. *Ook het UNCRPD bevestigt dat personen met een handicap het recht hebben op volledige handelingsbekwaamheid en toegang tot de rechter. Bij de tussentijdse en de eindevaluatie van het programma moeten de gendereffecten worden geëvalueerd om te beoordelen in hoeverre het programma bijdraagt aan gendergelijkheid en om te beoordelen of het programma geen onbedoelde negatieve gevolgen voor de gendergelijkheid heeft. In deze context en rekening houdend met de verschillende aard en omvang van de activiteiten van de specifieke doelstellingen van het programma, is het belangrijk dat de verzamelde individuele gegevens waar mogelijk worden uitgesplitst naar geslacht. Het is ook belangrijk om aanvragers van subsidies informatie te verstrekken over de wijze waarop rekening moet worden gehouden met gendergelijkheid, onder meer over het gebruik van instrumenten voor gendermainstreaming, zoals genderbudgettering en gendereffectbeoordelingen, indien nodig. Bij de raadpleging van deskundigen en belanghebbenden moet rekening worden gehouden met het genderevenwicht.*
- (15 bis) *Alle activiteiten in het kader van het programma dienen, indien dit relevant is, tevens ter ondersteuning en bescherming van de rechten van slachtoffers, zowel in burgerlijke zaken als in strafzaken. Daartoe dient met name aandacht te worden besteed aan betere tenuitvoerlegging van en coördinatie tussen de diverse instrumenten van de Unie ter bescherming van slachtoffers, alsook aan maatregelen gericht op de uitwisseling van optimale praktijken tussen rechtbanken en juridische beroepsbeoefenaars die geweldszaken behandelen. Tevens dient het Programma verbetering van de kennis en het gebruik van instrumenten voor collectief verhaal te ondersteunen.*
- (16) De onder deze verordening vallende acties moeten bijdragen tot de totstandbrenging van een Europese rechtsruimte, **de onafhankelijkheid en doeltreffendheid van de rechterlijke macht bevorderen**, de grensoverschrijdende samenwerking en netwerkvorming vergroten, **het wederzijds vertrouwen tussen de gerechtelijke instanties van de lidstaten ondersteunen** en zorgen voor de correcte, coherente en consistente toepassing van het recht van de Unie. De financiering van activiteiten moet ook bijdragen tot een gemeenschappelijke visie op de waarden van de Unie, de rechtsstaat, een betere kennis van het recht en het beleid van de Unie, de uitwisseling van kennis en beste praktijken inzake het gebruik van instrumenten voor justitiële samenwerking door alle betrokken belanghebbenden, alsook tot de

verspreiding **en bevordering** van interoperabele digitale oplossingen als grondslag voor een vlotte en efficiënte grensoverschrijdende samenwerking, en moet zorgen voor een degelijke analytische basis voor de ondersteuning van de ontwikkeling, de handhaving, **het correcte begrip** en **de** correcte tenuitvoerlegging van het recht en het beleid van de Unie. Het optreden van de Unie maakt het mogelijk deze acties in de hele Unie op consistente wijze uit te voeren en brengt schaalvoordelen mee. Bovendien is de Unie beter dan de lidstaten in staat om in te spelen op grensoverschrijdende situaties en om een Europees platform voor wederzijdse leerprocessen **en het delen van goede praktijken** te bieden.

(16 bis) Het programma moet er tevens toe bijdragen dat de lidstaten nauwer samenwerken wanneer het recht van de Unie een externe dimensie heeft, waarbij zij rekening houden met de externe gevolgen, dat de toegang tot de rechter verbetert en dat justitiële en procedurele uitdagingen makkelijker kunnen worden aangegaan.

- (17) De Commissie moet zorgen voor de algehele samenhang, complementariteit en synergie met het werk van de organen en instanties van de Unie, zoals EUROJUST, **FRA**, eu-LISA en het Europees Openbaar Ministerie, en moet een balans opmaken van de werkzaamheden van andere nationale en internationale actoren, op de gebieden die onder het programma vallen.
- (18) Het is noodzakelijk ervoor te zorgen dat alle acties en activiteiten die in het kader van het programma **Justitie** worden uitgevoerd, **doenlijk zijn, zichtbaar zijn, voldoen aan de essentiële vereiste van** een Europese meerwaarde **en worden uitgevoerd op basis van goed financieel beheer** en dat zij complementair zijn met de activiteiten van de lidstaten en consistent zijn met andere activiteiten van de Unie. Met het oog op een doeltreffende **en resultaatgerichte** toewijzing van middelen uit de algemene begroting van de Unie, moet worden gestreefd naar samenhang, complementariteit en synergie met financieringsprogramma's ter ondersteuning van sterk met elkaar verbonden beleidsterreinen, meer bepaald in het kader van het Fonds voor justitie, rechten en waarden – en derhalve met het programma Rechten en waarden – en tussen het programma Justitie en het programma voor de interne markt, programma's inzake grensbeheer en veiligheid, met name het Fonds voor asiel en migratie en het Fonds voor interne veiligheid, programma's op het gebied van strategische infrastructuur, met name het programma voor een digitaal Europa, **het Europees Sociaal Fonds Plus**, het programma Erasmus+, het kaderprogramma voor onderzoek en innovatie, het instrument voor pretoetredingssteun, en de LIFE-

verordening⁹. *De uitvoering van het programma Justitie mag geen afbreuk doen aan en moet worden aangevuld met de wetgeving en beleidsmaatregelen van de Unie met betrekking tot de bescherming van de begroting van de Unie in geval van fundamentele tekortkomingen op het gebied van de rechtsstaat in de lidstaten.*

- (19) Bij deze verordening worden voor het programma Justitie de financiële middelen vastgelegd die voor het Europees Parlement en de Raad het voornaamste referentiebedrag vormen in de loop van de jaarlijkse begrotingsprocedure, in de zin van [punt 17 van het Interinstitutioneel Akkoord van 2 december 2013 tussen het Europees Parlement, de Raad en de Commissie betreffende de begrotingsdiscipline, de samenwerking in begrotingszaken en een goed financieel beheer¹⁰].

- (19 bis) *De mechanismen voor het garanderen van een koppeling tussen het financieringsbeleid van de Unie en de waarden van de Unie moeten verder worden verfijnd, waarbij de Commissie een voorstel kan doen aan de Raad om middelen in gedeeld beheer die zijn toegewezen aan een lidstaat, over te hevelen naar het programma, indien tegen deze lidstaat procedures lopen in verband met de waarden van de Unie. Een algemeen mechanisme van de Unie voor de democratie, de rechtsstaat en de grondrechten moet garanderen dat alle lidstaten geregeld en op gelijke wijze worden geëvalueerd, zodat de nodige informatie wordt verkregen voor het in werking stellen van maatregelen in verband met algemene tekortkomingen op het gebied van de waarden van de Unie in de lidstaten. Teneinde te zorgen voor een uniforme uitvoering en gezien het feit dat de maatregelen die worden opgelegd, verstreckende financiële gevolgen hebben, moeten uitvoeringsbevoegdheden worden toegekend aan de Raad, die moet optreden op basis van een voorstel van de Commissie. Om de vaststelling te vergemakkelijken van de besluiten die nodig zijn voor het garanderen van een doeltreffend optreden, moet gebruik worden gemaakt van stemming bij omgekeerde gekwalificeerde meerderheid.*

- (20) Verordening (EU, Euratom) nr. [het nieuwe FR], hierna "Financieel Reglement" genoemd, is op dit programma van toepassing. De verordening bevat regels voor de uitvoering van de Uniebegroting, daaronder begrepen regels voor subsidies, prijzen, aanbestedingen, indirecte uitvoering, financiële ondersteuning, financieringsinstrumenten en begrotingsgaranties.

⁹ Verordening (EU) nr. 1293/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2013 inzake de vaststelling van een programma voor het milieu en klimaatactie (LIFE) en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 614/2007 (PB L 347 van 20.12.2013, blz. 185).

¹⁰ PB C 373 van 20.12.2013, blz. 1.

- (21) De financieringsvormen en de uitvoeringsmethoden in het kader van deze begroting moeten worden gekozen op basis van de mogelijkheden die zij bieden voor het vervullen van de specifieke doelstellingen van de acties en voor het behalen van resultaten, waarbij met name rekening wordt gehouden met de kosten van controles, de administratieve lasten, **de capaciteit van de betrokken belanghebbenden en de beoogde begunstigten**, en het verwachte risico van niet-naleving. Dit houdt mede in het gebruik van vaste bedragen, vaste percentages en eenheidskosten, alsook financiering die niet gekoppeld is aan de kosten, als bedoeld in artikel 125, lid 1, van het Financieel Reglement.
- (22) Overeenkomstig het Financieel Reglement, Verordening (EU, Euratom) nr. 883/2013 van het Europees Parlement en de Raad¹¹, Verordening (EG, Euratom) nr. 2988/95 van de Raad¹², Verordening (Euratom, EG) nr. 2185/96 van de Raad¹³ en Verordening (EU) 2017/1939 van de Raad¹⁴ moeten de financiële belangen van de Unie worden beschermd met evenredige maatregelen, daaronder begrepen **volledige transparantie over de financiering en selectieprocedures van het programma**, preventie, opsporing, correctie en onderzoek van onregelmatigheden en fraude, terugvordering van verloren gegane, onverschuldigd betaalde of onjuist bestede financiële middelen alsmede, in voorkomend geval, oplegging van administratieve sancties. In het bijzonder **moet** het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF) overeenkomstig Verordening (EU, Euratom) nr. 883/2013 en Verordening (Euratom, EG) nr. 2185/96 administratieve onderzoeken, daaronder begrepen controles en verificaties ter plaatse, uitvoeren om vast te stellen of er sprake is van fraude, corruptie of andere onwettige activiteiten waardoor de financiële belangen van de Unie worden geschaad. Overeenkomstig Verordening (EU) 2017/1939 **moet** het Europees Openbaar Ministerie (EOM) overgaan tot onderzoek en vervolging van fraude en andere

¹¹ Verordening (EU, Euratom) nr. 883/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 september 2013 betreffende onderzoeken door het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF) en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1073/1999 van het Europees Parlement en de Raad en van Verordening (Euratom) nr. 1074/1999 van de Raad (PB L 248 van 18.9.2013, blz. 1).

¹² Verordening (EG, Euratom) nr. 2988/95 van de Raad van 18 december 1995 betreffende de bescherming van de financiële belangen van de Europese Gemeenschappen (PB L 312 van 23.12.1995, blz. 1).

¹³ Verordening (Euratom, EG) nr. 2185/96 van de Raad van 11 november 1996 betreffende de controles en verificaties ter plaatse die door de Commissie worden uitgevoerd ter bescherming van de financiële belangen van de Europese Gemeenschappen tegen fraudes en andere onregelmatigheden (PB L 292 van 15.11.1996, blz. 2).

¹⁴ Verordening (EU) 2017/1939 van de Raad van 12 oktober 2017 betreffende nauwere samenwerking bij de instelling van het Europees Openbaar Ministerie ('het EOM') (PB L 283 van 31.10.2017, blz. 1).

strafbare feiten waardoor de financiële belangen van de Unie worden geschaad in de zin van Richtlijn (EU) 2017/1371 van het Europees Parlement en de Raad¹⁵. Personen of entiteiten die middelen van de Unie ontvangen, moeten overeenkomstig het Financieel Reglement ten volle meewerken aan de bescherming van de financiële belangen van de Unie, de nodige rechten en toegang verlenen aan de Commissie, OLAF, het EOM en de Europese Rekenkamer alsmede ervoor zorgen dat derden die betrokken zijn bij de uitvoering van middelen van de Unie gelijkwaardige rechten verlenen.

- (23) Derde landen die lidstaat zijn van de Europese Economische Ruimte (EER) kunnen deelnemen aan Unieprogramma's in het kader van de samenwerking binnen de EER-overeenkomst, die in de uitvoering van programma's bij een besluit uit hoofde van die overeenkomst voorziet. Derde landen kunnen ook deelnemen op grond van andere rechtsinstrumenten. In deze verordening moet een specifieke bepaling worden opgenomen waarbij de nodige rechten worden toegekend en toegang wordt verleend aan de bevoegde ordonnateur, ***mensenrechtenorganen en - netwerken, inclusief de nationale instanties die bevoegd zijn voor de bescherming van de mensenrechten in elke lidstaat, organen en netwerken die bevoegd zijn voor het beleid inzake non-discriminatie en gelijke kansen, ombudsmannen, het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (FRA), het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF) en de Europese Rekenkamer, zodat deze hun respectieve bevoegdheden ten volle kunnen uitoefenen en hun synergieën en samenwerking kunnen verbeteren. Het moet mogelijk zijn om derde landen bij het programma te betrekken, met name wanneer hun betrokkenheid de doelstellingen van het programma bevordert, in overeenstemming met de algemene beginselen en algemene voorwaarden voor deelname van die landen aan programma's van de Unie zoals vastgesteld in de desbetreffende kaderovereenkomsten en besluiten van de Associatieraad, of in soortgelijke overeenkomsten.***
- (24) De horizontale financiële voorschriften die zijn vastgesteld door het Europees Parlement en de Raad uit hoofde van artikel 322 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie zijn van toepassing op deze verordening. Deze in het Financieel Reglement vastgestelde voorschriften betreffen met name de procedure voor de opstelling en de uitvoering van de begroting door middel van subsidies, aanbestedingen, prijzen en indirecte

¹⁵ Richtlijn (EU) 2017/1371 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juli 2017 betreffende de strafrechtelijke bestrijding van fraude die de financiële belangen van de Unie schaadt (PB L 198 van 28.7.2017, blz. 29).

uitvoering en voorzien in controles op de verantwoordelijkheid van de financiële actoren. De regelingen die uit hoofde van artikel 322 VWEU zijn vastgesteld, hebben tevens betrekking op de bescherming van de begroting van de Unie in geval van algemene tekortkomingen op het gebied van de rechtsstaat in de lidstaten, aangezien de eerbiediging van de rechtsstaat een essentiële voorwaarde is voor goed financieel beheer en doeltreffende EU-financiering.

(24 bis) Het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad inzake de bescherming van de begroting van de Unie in geval van fundamentele tekortkomingen op het gebied van de rechtsstaat in de lidstaten heeft tot doel de Unie in staat te stellen haar begroting beter te beschermen wanneer tekortkomingen in de rechtsstaat afbreuk doen of dreigen te doen aan een goed financieel beheer van de financiële belangen van de Unie. Het moet een aanvulling vormen op het programma Justitie, dat een andere rol heeft, namelijk de ontwikkeling van een Europese rechtsruimte die op de rechtsstaat en wederzijds vertrouwen gebaseerd is, ondersteunen en ervoor zorgen dat mensen hun rechten kunnen uitoefenen.

(25) Krachtens [referentie zo nodig aanpassen overeenkomstig een nieuw besluit inzake LGO: artikel 94 van Besluit 2013/755/EU¹⁶ van de Raad] komen in landen en gebieden overzee gevestigde personen en entiteiten in aanmerking voor financiering, overeenkomstig de voorschriften en doelstellingen van het programma en eventuele regelingen die van toepassing zijn op de lidstaat waarmee het desbetreffende land of gebied overzee banden heeft. *Het is essentieel dat het programma ervoor zorgt dat deze personen en entiteiten voldoende worden geïnformeerd over het feit dat zij eventueel in aanmerking komen voor financiering.*

(25 bis) Gezien het belang en de relevantie hiervan moet het programma bijdragen tot het nakomen van de verbintenis van de Unie en haar lidstaten om de duurzameontwikkelingsdoelstellingen te verwezenlijken.

(26) Gelet op het belang van de strijd tegen klimaatverandering, overeenkomstig de verplichtingen die de Unie is aangegaan voor de uitvoering van de overeenkomst van Parijs en de duurzameontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties zal dit programma bijdragen tot de integratie van klimaatactie en de verwezenlijking van een algemene

¹⁶ Besluit 2013/755/EU van de Raad van 25 november 2013 betreffende de associatie van de landen en gebieden overzee met de Europese Unie (LGO-besluit) (PB L 344 van 19.12.2013, blz. 1).

doelstelling dat 25% van de uitgaven op de EU-begroting de klimaatdoelstellingen ondersteunt. Bij de voorbereiding en de uitvoering van het programma zullen relevante acties worden vastgesteld en bij de tussentijdse evaluatie zullen deze opnieuw worden beoordeeld.

- (27) Overeenkomstig de punten 22 en 23 van het interinstitutioneel akkoord over beter wetgeven van 13 april 2016 moet dit programma worden geëvalueerd op basis van informatie die is verzameld aan de hand van specifieke monitoringvoorschriften, waarbij overregulering en administratieve lasten, in het bijzonder voor de lidstaten, moeten worden vermeden. Waar passend kunnen in die voorschriften meetbare indicatoren worden opgenomen op basis waarvan de effecten van het programma op het terrein worden beoordeeld.
- (28) Om eenvormige voorwaarden voor de uitvoering van deze verordening te waarborgen, moet aan de Commissie de bevoegdheid worden gedelegeerd om overeenkomstig artikel 290 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie handelingen vast te stellen ten aanzien van de indicatoren die zijn vastgesteld in de artikelen 12 en 14 en in bijlage II. Het is van bijzonder belang dat de Commissie bij haar voorbereidende werkzaamheden tot passende raadplegingen overgaat, onder meer op deskundigenniveau, en dat die raadplegingen gebeuren in overeenstemming met de beginselen die zijn vastgelegd in het Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven van 13 april 2016. Met name om te zorgen voor gelijke deelname aan de voorbereiding van gedelegeerde handelingen ontvangen het Europees Parlement en de Raad alle documenten op hetzelfde tijdstip als de deskundigen van de lidstaten, en hebben hun deskundigen systematisch toegang tot de vergaderingen van de deskundigengroepen van de Commissie die zich bezighouden met de voorbereiding van de gedelegeerde handelingen.
- (29) Om eenvormige voorwaarden voor de uitvoering van deze verordening te waarborgen, moeten aan de Commissie uitvoeringsbevoegdheden worden toegekend. Die bevoegdheden moeten worden uitgeoefend in overeenstemming met Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad¹⁷.

¹⁷ Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 tot vaststelling van de algemene voorschriften en beginselen die van toepassing zijn op de wijze waarop de lidstaten de uitoefening van de uitvoeringsbevoegdheden door de Commissie controleren (PB L 55 van 28.2.2011, blz. 13).

- (30) Overeenkomstig de artikelen 1 en 2 van Protocol nr. 22 betreffende de positie van Denemarken, dat is gehecht aan het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, neemt Denemarken niet deel aan de vaststelling van deze verordening, die derhalve niet bindend is voor, noch van toepassing is in Denemarken.
- (31) [Overeenkomstig artikel 3 en artikel 4 bis, lid 1, van Protocol nr. 21 betreffende de positie van het Verenigd Koninkrijk en Ierland ten aanzien van de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht, dat aan het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie is gehecht, heeft Ierland [, bij brief van...,] te kennen gegeven dat het wenst deel te nemen aan de aanneming en toepassing van deze verordening. OF Overeenkomstig de artikelen 1, 2 en 4 bis, lid 1, van Protocol nr. 21 betreffende de positie van het Verenigd Koninkrijk en Ierland ten aanzien van de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht, gehecht aan het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en onverminderd artikel 4 van dat protocol, neemt Ierland niet deel aan de vaststelling van deze verordening, die derhalve niet bindend is voor, noch van toepassing is in deze lidstaat.]

HEBBEN DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

HOOFDSTUK I

ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1

Onderwerp

Bij deze verordening wordt het programma Justitie vastgesteld (hierna "het programma" genoemd).

In deze verordening worden de doelstellingen van het programma, de begroting voor de periode 2021–2027, de vormen van financiering door de Unie alsmede de regels voor de verstrekking van die financiering vastgelegd.

Artikel 2

Definities

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

1. "magistraten en justitieel personeel": rechters, leden van het openbaar ministerie, gerechtsmedewerkers **en medewerkers van het openbaar ministerie**, alsmede **alle** andere beroepsbeoefenaars op justitieel gebied ■ .

Artikel 3

Doelstellingen van het programma

1. Het programma heeft als algemeen doel bij te dragen tot de verdere ontwikkeling van een Europese rechtsruimte die gebaseerd is op het beginsel van de rechtsstaat, **waaronder de onafhankelijkheid van rechters en de onpartijdigheid van het rechtsstelsel**, wederzijdse erkenning, wederzijds vertrouwen **en justitiële samenwerking, en zo ook bij te dragen tot de versterking van de democratie, de rechtsstaat en de grondrechten**.
2. De specifieke doelstellingen van het programma zijn ■ :
 - a) facilitering en ondersteuning van justitiële samenwerking in civiele en strafzaken en bevordering van de rechtsstaat **en de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht**, onder meer door ondersteuning van het streven naar effectievere nationale rechtsstelsels en **doeltreffender** tenuitvoerlegging van beslissingen;
 - b) ondersteuning en bevordering van opleidingen op justitieel gebied om de totstandkoming van een gemeenschappelijke rechtsstatelijke cultuur te stimuleren, **evenals de consistente en doeltreffende uitvoering van de in de context van dit programma relevante rechtsinstrumenten van de Unie**;
 - c) vergemakkelijking van de daadwerkelijke **en niet-discriminerende** toegang tot de rechter voor iedereen en beschikbaarheid van doeltreffende rechtsmiddelen, onder meer langs elektronische weg (**e-justitie**), door efficiënte civiel- en strafrechtelijke procedures te bevorderen en door de rechten van **alle** slachtoffers van misdrijven en de procedurele rechten van verdachten en beklaagden in strafprocedures te bevorderen en te ondersteunen.

Artikel 3 bis

Mainstreaming

Bij de uitvoering van alle maatregelen in het kader van het programma wordt gestreefd naar bevordering van de gelijkheid van vrouwen en mannen en de rechten van het kind, onder meer door middel van kindvriendelijke justitie, de bescherming van slachtoffers en de effectieve toepassing van het beginsel van gelijke rechten en non-discriminatie op basis van de in artikel 21 van het Handvest genoemde gronden, overeenkomstig en binnen de grenzen van artikel 51 van het Handvest.

Artikel 4

Begroting

1. *In de zin van [verwijzing die in voorkomend geval moet worden bijgewerkt overeenkomstig het nieuwe interinstitutioneel akkoord] punt 17 van het Interinstitutioneel Akkoord van 2 december 2013 tussen het Europees Parlement, de Raad en de Commissie betreffende de begrotingsdiscipline, de samenwerking in begrotingszaken en een goed financieel beheer] bedragen de financiële middelen voor de uitvoering van het programma voor de periode 2021 – 2027, het voornaamste referentiekader voor de begrotingsautoriteit gedurende de jaarlijkse begrotingsprocedure, 316 000 000 EUR in prijzen van 2018 (356 000 000 EUR in lopende prijzen).*
2. Het in lid 1 bedoelde bedrag kan worden gebruikt voor technische en administratieve bijstand voor het uitvoeren van het programma, zoals werkzaamheden op het gebied van voorbereiding, monitoring, controle, audit en evaluatie, daaronder begrepen institutionele informatietechnologiesystemen.
- 2 bis. De voor maatregelen ter bevordering van gendergelijkheid toegewezen middelen worden elk jaar vermeld.*
3. Onverminderd het Financieel Reglement kunnen uitgaven voor acties die voortvloeien uit in het eerste werkprogramma opgenomen projecten, vanaf 1 januari 2021 in aanmerking komen.

4. Op verzoek van de lidstaten *of de Commissie* kunnen de aan de lidstaten in gedeeld beheer toegewezen middelen worden overgeschreven naar het programma. De Commissie voert die middelen overeenkomstig artikel 62, lid 1, onder a), van het Financieel Reglement op directe wijze uit **■** . Indien mogelijk worden die middelen gebruikt ten voordele van de betrokken lidstaat.

Artikel 5

Met het programma geassocieerde derde landen

Het programma staat open voor deelname van de volgende derde landen:

- a) landen van de Europese Vrijhandelsassociatie (EVA) die lid zijn van de Europese Economische Ruimte (EER), in overeenstemming met de in de EER-overeenkomst vastgestelde voorwaarden;
- b) toetredingslanden, kandidaat-lidstaten en potentiële kandidaat-lidstaten, in overeenstemming met de algemene beginselen en algemene voorwaarden voor deelname van die landen aan programma's van de Unie zoals vastgesteld in de desbetreffende kaderovereenkomsten en besluiten van de Associatieraad, of in soortgelijke overeenkomsten, alsmede in overeenstemming met de specifieke voorwaarden die zijn vastgesteld in overeenkomsten tussen de Unie en die landen;
- c) landen die onder het Europees nabuurschapsbeleid vallen, in overeenstemming met de algemene beginselen en algemene voorwaarden voor deelname van die landen aan programma's van de Unie zoals vastgesteld in de desbetreffende kaderovereenkomsten en besluiten van de Associatieraad, of in soortgelijke overeenkomsten, alsmede in overeenstemming met de specifieke voorwaarden die zijn vastgesteld in overeenkomsten tussen de Unie en die landen;
- d) andere derde landen, in overeenstemming met de voorwaarden die zijn vastgesteld in een specifieke overeenkomst betreffende de deelname van het derde land aan programma's van de Unie, op voorwaarde dat de overeenkomst
 - een billijk evenwicht waarborgt tussen de bijdragen van en de voordelen voor het derde land dat aan programma's van de Unie deelneemt;

- de voorwaarden voor deelname aan de programma's vaststelt, met inbegrip van de berekening van de financiële bijdragen aan afzonderlijke programma's en de administratieve kosten ervan. Deze bijdragen worden aangemerkt als bestemmingsontvangsten overeenkomstig artikel [21, lid 5], van [het nieuwe Financieel Reglement];
- het derde land geen beslissingsbevoegdheid ten aanzien van het programma verleent;
- de rechten van de Unie om naar een goed financieel beheer te streven en haar financiële belangen te beschermen, waarborgt.

Artikel 6

Uitvoering en vormen van EU-financiering

1. Het programma wordt uitgevoerd in direct beheer in overeenstemming met het Financieel Reglement of in indirect beheer met organen als bedoeld in artikel 62, lid 1, onder c), van het Financieel Reglement.
2. In het kader van het programma kan financiering worden verstrekt in een van de vormen als vastgesteld in het Financieel Reglement.
3. Bijdragen aan een systeem voor onderlinge verzekeringen kan gelden als dekking voor het risico dat is verbonden aan de terugvordering van door ontvangers verschuldigde financiering en wordt als voldoende garantie beschouwd overeenkomstig het Financieel Reglement. De bepalingen van [artikel X van] Verordening XXX [opvolger van de verordening betreffende het Garantiefonds] zijn van toepassing.

Artikel 7

Soorten acties

Acties die bijdragen tot de verwezenlijking van een specifieke doelstelling als bedoeld in artikel 3, kunnen in aanmerking komen voor financiering uit hoofde van deze verordening. Met name de in bijlage I genoemde activiteiten komen in aanmerking voor financiering.

HOOFDSTUK II

SUBSIDIES

Artikel 8

Subsidies

Subsidies in het kader van het programma worden toegekend en beheerd in overeenstemming met titel VIII van het Financieel Reglement.

Artikel 9

Cumulatieve[, complementaire] en gecombineerde financiering

1. Aan een actie waaraan in het kader van het programma een bijdrage is toegekend, kan ook een bijdrage worden toegekend uit een ander programma van de Unie, met inbegrip van fondsen in gedeeld beheer, op voorwaarde dat de bijdragen niet dezelfde kosten dekken. [De cumulatieve financiering mag de totale subsidiabele kosten van de actie niet overschrijden en de steun uit de verschillende programma's van de Unie kan pro rata worden berekend].
2. Indien via het programma en de fondsen in gedeeld beheer, bedoeld in artikel 1 van Verordening (EU) [XX] [verordening gemeenschappelijke bepalingen] gezamenlijk financiële steun wordt verstrekt aan eenzelfde actie, wordt die actie uitgevoerd volgens de voorschriften van deze verordening, met inbegrip van de voorschriften inzake de terugvordering van ten onrechte betaalde bedragen.
3. Acties die in aanmerking komen voor subsidie via het programma en aan de voorwaarden van de tweede alinea voldoen, kunnen worden geïdentificeerd met het oog op financiering via de fondsen in gedeeld beheer. In dat geval gelden de medefinancieringspercentages en de subsidiabiliteitsvoorschriften waarin deze verordening voorziet.

Voor de in de eerste alinea bedoelde acties gelden de volgende cumulatieve voorwaarden:

- a) de maatregelen zijn beoordeeld in het kader van een oproep tot het indienen van voorstellen voor het programma;
- b) de maatregelen voldoen aan de minimumkwaliteitseisen die in het kader van die oproep tot het indienen van voorstellen zijn vastgesteld;

- c) de maatregelen kunnen als gevolg van budgettaire beperkingen niet in het kader van die oproep tot het indienen van voorstellen worden gefinancierd.

De acties worden uitgevoerd door de beheersautoriteit bedoeld in artikel [65] van Verordening (EU) [XX] [verordening gemeenschappelijke bepalingen] overeenkomstig de in die verordening en de fondsspecifieke verordeningen opgenomen voorschriften inzake financiële correcties.

Artikel 10

In aanmerking komende entiteiten

1. Naast de in [artikel 197] van het Financieel Reglement vermelde criteria zijn de in de leden 2 en 3 vastgestelde criteria om in aanmerking te komen van toepassing.
2. De volgende entiteiten komen in aanmerking:
 - a) juridische entiteiten die gevestigd zijn in een van de volgende landen:
 - een lidstaat of een met een lidstaat verbonden land of gebied overzee;
 - met het programma geassocieerd derde land;
 - b) een juridische entiteit die is opgericht krachtens het Unierecht, of een internationale organisatie.
3. ***Het programma dient ter ondersteuning van de uitgaven van*** het Europees netwerk voor justitiële opleiding die betrekking hebben op het permanente werkprogramma, ***en eventuele exploitatiesubsidies daartoe worden overeenkomstig het Financieel Reglement toegekend zonder oproep tot het indienen van voorstellen.***

HOOFDSTUK III

PROGRAMMERING, MONITORING, EVALUATIE EN CONTROLE

Artikel 11

Werkprogramma

1. Het programma wordt uitgevoerd door middel van werkprogramma's als bedoeld in artikel 110 van het Financieel Reglement.
2. Het werkprogramma wordt door de Commissie vastgesteld door middel van een **gedelegeerde handeling**. Die **gedelegeerde handeling** wordt vastgesteld volgens de in artikel 14 bedoelde raadplegingsprocedure.

Artikel 12

Monitoring en verslaglegging

1. Indicatoren om verslag uit te brengen over de door het programma geboekte vooruitgang bij het verwezenlijken van de in artikel 3 vermelde specifieke doelstellingen zijn vastgesteld in bijlage II.
2. Om te zorgen voor een effectieve evaluatie van de voortgang van het programma in de richting van de verwezenlijking van zijn doelstellingen, wordt de Commissie overeenkomstig artikel 14 gemachtigd om gedelegeerde handelingen voor de ontwikkeling van een kader voor monitoring en evaluatie vast te stellen, onder meer door wijziging van bijlage II teneinde de indicatoren waar nodig te herzien en aan te vullen.
3. Het systeem voor verslaglegging over de prestaties waarborgt dat de gegevens voor het monitoren van de uitvoering en de resultaten van het programma efficiënt, doeltreffend en tijdig worden verzameld. Daartoe worden de ontvangers van middelen van de Unie en de lidstaten aan evenredige verslagleggingsvereisten onderworpen.

Artikel 13

Evaluatie

1. Evaluaties worden tijdig uitgevoerd zodat zij in de besluitvorming kunnen worden meegenomen.
2. De tussentijdse evaluatie van het programma wordt uitgevoerd zodra voldoende informatie over de uitvoering van het programma beschikbaar is, doch uiterlijk vier jaar nadat met de uitvoering van het programma is begonnen.
3. Aan het einde van de uitvoering van het programma, doch uiterlijk vier jaar na afloop van de in artikel 1 genoemde periode, voert de Commissie een eindevaluatie van het programma uit.
4. De Commissie deelt de conclusies van de evaluaties tezamen met haar opmerkingen mee aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's.

Artikel 14

Uitoefening van de bevoegdheidsdelegatie

1. De bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend onder de in dit artikel neergelegde voorwaarden.
2. De in artikel 12 bedoelde bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend tot en met 31 december 2027.
3. Het Europees Parlement of de Raad kan de in artikel 12 bedoelde bevoegdheidsdelegatie te allen tijde intrekken. Het besluit tot intrekking beëindigt de delegatie van de in dat besluit genoemde bevoegdheid. Het wordt van kracht op de dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie* of op een daarin genoemde latere datum. Het besluit laat de geldigheid van reeds van kracht zijnde gedelegeerde handelingen onverlet.
4. Alvorens een gedelegeerde handeling vast te stellen, raadpleegt de Commissie de door elke lidstaat aangewezen deskundigen overeenkomstig de beginselen die zijn neergelegd in het Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven van 13 april 2016.

5. Zodra de Commissie een gedelegeerde handeling heeft vastgesteld, doet zij daarvan gelijktijdig kennisgeving aan het Europees Parlement en de Raad.
6. Een overeenkomstig artikel 12 vastgestelde gedelegeerde handeling treedt slechts in werking indien noch het Europees Parlement, noch de Raad daartegen binnen een termijn van twee maanden na de kennisgeving van die handeling aan het Europees Parlement en de Raad bezwaar heeft gemaakt, of indien zowel het Europees Parlement als de Raad vóór het verstrijken van die termijn de Commissie hebben medegedeeld dat zij daartegen geen bezwaar zullen maken. Die termijn wordt op initiatief van het Europees Parlement of de Raad met twee maanden verlengd.

Artikel 15

Bescherming van de financiële belangen van de Unie

Indien een derde land aan het programma deelneemt op grond van een besluit uit hoofde van een internationale overeenkomst of een ander rechtsinstrument, kent het derde land de nodige rechten toe en verleent het de nodige toegang aan de bevoegde ordonnateur, het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF) en de Europese Rekenkamer, zodat deze hun respectieve bevoegdheden ten volle kunnen uitoefenen. Wat OLAF betreft, omvatten deze rechten het recht om onderzoeken te verrichten, waaronder controles en verificaties ter plaatse als bedoeld in Verordening (EU, Euratom) nr. 883/2013 van het Europees Parlement en de Raad betreffende onderzoeken door het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF).

HOOFDSTUK IV

OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN

Artikel 16

Informatie, communicatie en publiciteit

1. De ontvangers van financiering van de Unie erkennen de oorsprong van en geven zichtbaarheid aan de financiering van de Unie (met name wanneer zij de acties en de resultaten ervan promoten) door meerdere doelgroepen, waaronder de media en het grote publiek, doelgericht en op samenhangende, doeltreffende en evenredige wijze te informeren.
2. De Commissie voert informatie- en communicatieacties uit met betrekking tot het programma alsmede de acties en de resultaten ervan. De aan het programma toegewezen financiële middelen dragen tevens bij aan de institutionele communicatie over de politieke prioriteiten van de Unie, voor zover zij verband houden met de in artikel 3 bedoelde doelstellingen.

Artikel 17

Comitéprocedure

1. De Commissie wordt bijgestaan door een comité. Dat comité is een comité in de zin van Verordening (EU) nr. 182/2011 **en wordt bijgestaan door relevante maatschappelijke organisaties en mensenrechtenorganisaties. In het comité wordt het genderevenwicht, alsook een gepaste vertegenwoordiging van minderheden en andere uitgesloten groepen gewaarborgd.**
2. Wanneer naar dit lid wordt verwezen, is artikel 4 van Verordening (EU) nr. 182/2011 van toepassing.

Artikel 18

Intrekking

Verordening (EU) nr. 1382/2013 wordt ingetrokken met ingang van 1 januari 2021.

Artikel 19

Overgangsbepalingen

1. Deze verordening doet geen afbreuk aan de voortzetting of de wijziging van de betrokken acties op grond van Verordening (EU) nr. 1382/2013, die op deze acties van toepassing blijft totdat zij worden afgesloten.
2. De financiële middelen voor het programma kunnen eveneens de uitgaven dekken voor noodzakelijke technische en administratieve bijstand om de overgang te waarborgen tussen het programma en de maatregelen die zijn vastgesteld in het kader van het voorgaande programma, Verordening (EU) nr. 1382/2013.
3. Zo nodig kunnen voor het beheer van acties die op 31 december 2027 nog niet zijn voltooid, ook na 2027 kredieten ter dekking van de in artikel 4, lid 2, bedoelde uitgaven in de begroting worden opgenomen.

Artikel 20

Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het Publicatieblad van de Europese Unie.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in de lidstaten overeenkomstig de Verdragen.

Gedaan te ...,

Voor het Europees Parlement

Voor de Raad

De voorzitter

De voorzitter

BIJLAGE I

Activiteiten in het kader van het programma

De in artikel 3 ■ **vastgestelde algemene en** specifieke doelstellingen van het programma worden met name nagestreefd door middel van ondersteuning van de volgende activiteiten:

1. bewustmaking, verspreiding van informatie ter verbetering van de kennis van het beleid en het recht van de Unie, waaronder materieel recht en procesrecht, van instrumenten voor justitiële samenwerking, van de desbetreffende jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie, van vergelijkend recht en van Europese en internationale normen, **met inbegrip van begrip van de interactie tussen verschillende rechtsgebieden**;
2. wederzijdse leerprocessen door uitwisseling van goede praktijken tussen belanghebbenden om de kennis en het wederzijds begrip van het civiele en strafrecht en de rechtsstelsels van de lidstaten, met inbegrip van rechtsstatelijkheid **en toegang tot de rechter**, te versterken en **door** het wederzijds vertrouwen te bevorderen;
3. analyse en monitoring¹⁸ ter verbetering van de kennis van en het inzicht in potentiële belemmeringen die de goede werking van een Europese rechtsruimte kunnen schaden en ter verbetering van de tenuitvoerlegging van het recht en het beleid van de Unie in de lidstaten;
4. opleiding van belanghebbenden ter verbetering van de kennis van het **recht en het** beleid van de Unie, waaronder materieel recht en procesrecht, **de grondrechten**, van het gebruik van **instrumenten van de Unie** voor justitiële samenwerking, van de desbetreffende jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie, van het juridisch taalgebruik en van vergelijkend recht;
5. ontwikkeling en onderhoud van informatie- en communicatietechnologie (ICT) **en instrumenten voor e-justitie, waarbij rekening wordt gehouden met privacy en gegevensbescherming**, ter verbetering van de efficiëntie van de justitiële systemen en hun

¹⁸ Deze activiteiten omvatten bijvoorbeeld het verzamelen van gegevens en statistieken; het ontwikkelen van gemeenschappelijke methoden en, in voorkomend geval, indicatoren of benchmarks; studies, onderzoeken, analyses en enquêtes; evaluaties; effectbeoordeling; het opstellen en publiceren van handleidingen, rapporten en educatief materiaal.

samenwerking door middel van informatie- en communicatietechnologie, met inbegrip van grensoverschrijdende interoperabiliteit van systemen en toepassingen;

6. ontwikkeling van de capaciteit van belangrijke netwerken op Europees niveau en Europese justitiële netwerken, met inbegrip van krachtens het Unierecht opgerichte netwerken, om te zorgen voor de doeltreffende toepassing en handhaving van het recht van de Unie en om het recht, de beleidsdoelstellingen en de strategieën van de Unie op gebieden die onder het programma vallen, te bevorderen verder te ontwikkelen ■ ;

6 bis. *het ondersteunen van maatschappelijke organisaties en belanghebbenden in de non-profitsector die actief zijn op de gebieden waarop het programma betrekking heeft, om hun reactievermogen en hun vermogen tot belangenbehartiging te vergroten en te zorgen voor passende toegang tot hun diensten, advies en ondersteuningsactiviteiten voor alle burgers, waardoor tevens wordt bijgedragen aan versterking van de democratie, de rechtsstatelijkheid en de grondrechten;*

7. bevordering van de kennis van het programma en van de verspreiding, overdraagbaarheid **en transparantie** van de resultaten ervan en bevordering van bewustmaking van burgers, onder meer door het **organiseren van discussiefora voor belanghebbenden**;

BIJLAGE II

Indicatoren

Het programma wordt gemonitord aan de hand van een reeks indicatoren om te meten in hoeverre de algemene en specifieke doelstellingen van het programma zijn verwezenlijkt, mede met het oog op verlichting van de administratieve lasten en de kosten. Daartoe zullen er, **met inachtneming van de rechten op het gebied van privacy en gegevensbescherming**, gegevens worden vergaard met betrekking tot onderstaande indicatoren:

het aantal magistraten en justitiële personeelsleden dat heeft deelgenomen aan opleidingsactiviteiten (met inbegrip van uitwisseling van personeel, studiebezoeken, workshops en seminars) die worden gefinancierd door het programma, onder meer door de exploitatiesubsidie van het ENJO
<i>het aantal maatschappelijke organisaties dat door het programma wordt ondersteund</i>
het aantal uitwisselingen van informatie in het Europees Strafrechter Informatiesysteem (ECRIS)
het aantal treffers op het e-justitieportaal/bladzijden dat tegemoet komt aan de behoefte aan informatie over grensoverschrijdende civiele zaken <i>en strafzaken</i>
het aantal personen, <i>naar specifieke doelstelling</i> , dat is bereikt door: i) activiteiten inzake wederzijds leren en uitwisselen van goede praktijken; ii) activiteiten inzake bewustmaking, voorlichting en verspreiding

Alle individuele gegevens worden waar mogelijk uitgesplitst naar geslacht; bij de tussentijdse en eindevaluatie van het programma wordt gefocust op elke specifieke doelstelling, waarbij deze evaluaties een gendergelijkheidsperspectief bevatten en de effecten op de gendergelijkheid worden beoordeeld.